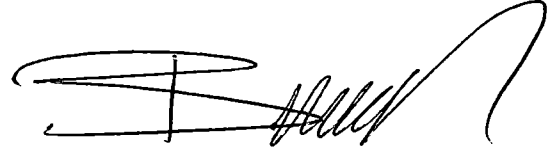

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

ABD ve İsrail'in 28 Şubat - 1 Mart 2026 tarihlerinde İran'a yönelik başlattığı ortak saldırıların uluslararası hukuku, kuvvet kullanma yasağını ve sivilin korunmasına ilişkin insancıl hukuk normlarını açıkça ihlal ettiği, Ortadoğu'da topyekûn bir savaş tehlikesi doğurduğu ve Türkiye'nin doğrudan güvenlik çevresini tehdit eder nitelik taşıdığı bu kritik süreçte; söz konusu gelişmelerin uluslararası hukuk ve insancıl hukuk boyutuyla değerlendirilmesi, bölgesel güvenlik ve Türkiye'nin bu süreçteki tutumu ile atılması gereken acil diplomatik adımların kapsamlı biçimde ele alınması ve TBMM'nin anayasal denetim işlevinin etkin biçimde kullanılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102'nci ve 103'üncü maddeleri gereğince bir Genel Görüşme açılmasını arz ederiz. 03.03.2026

Bülent KAYA

İstanbul Milletvekili

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Gazze'de aylardır süren soykırımın üstüne, İsrail'in Lübnan başta olmak üzere komşu devletlere yönelik saldırıları bölgesel güvenlik mimarisini fiilen çöküşün eşiğine getirmişti. Bu tabloda esas belirleyici etken, İsrail'in kendi açık söylemiyle Nil'den Fırat'a uzanan toprakları kuşatan Arz-ı Mevud hedefiyle örtüşen ve ABD'nin desteklediği kapsamlı bir bölgesel egemenlik stratejisidir. Bu kapsamda ABD destekli İsrail saldırganlığının son hedefi İran olmuştur. Uluslararası hukuku ayaklar altına alan bu siyonist tutum bölgeyi ve dünyayı büyük bir savaşın eşiğine getirmiştir.

Saldırıların sözde gerekçesini oluşturan İran'ın nükleer programı, başta ABD ve İsrail olmak üzere Batı ittifakının Tahran üzerindeki baskılarının odağı haline gelmiş; ancak bu baskılar, müzakere yerine yaptırım ve tehdit sarmalını derinleştirmiştir. 2025 yılında İran'ın nükleer tesislerine yönelik sınırlı saldırıların ardından 2026'daki topyekûn saldırı için gerekçe olarak öne sürülmektedir.

ABD ile İran arasındaki dolaylı görüşmeler, 6 Şubat 2026'da Umman arabuluculuğunda başlamış; 17 Şubat'ta Cenevre'de gerçekleştirilen ikinci turda belirli bir ivme kazanmıştır. İran Dışişleri Bakanı Arakçi, bu turun daha yapıcı geçtiğini, "yol gösterici ilkeler" üzerinde mutabakat zemininin oluştuğunu ve taraf metinlerinin karşılıklı paylaşımı için üçüncü bir tur planlandığını açıklamıştır. Umman Dışişleri Bakanı Busaidi ise görüşmelerin "somut ilerlemeyle" tamamlandığını ve iki ülke arasında benzeri görülmemiş bir anlaşmaya doğru gerçek bir mesafe kaydedildiğini belirtmiştir.

Tüm bu müzakerelere karşın, diyalogun sürdüğü bizzat teyit edilmiş bir ortamda ABD ve İsrail'in 28 Şubat'ta ortak saldırı başlatması, açık bir "diplomatik sabotaj" olarak görülmelidir. Müzakere masasında elde edilemeyecek olana silah gücüyle ulaşma stratejisi; hem uluslararası hukukun zorlama yasağıyla hem de iyi niyet ilkesiyle açıkça çelişmektedir. Saldırının asıl gündeminin nükleer program olmadığı; İran'da bir rejim değişikliğini zorlamak olduğu, operasyonun hedef listesinin yalnızca askeri ve nükleer tesislerle sınırlı tutulmadığı gerçeğiyle de tescillenmiştir.

28 Şubat 2026'nın ilk saatlerinde başlayan saldırılarda Tahran, İsfahan, Kum, Kerec ve Kirmanşah başta olmak üzere İran'ın stratejik şehirleri hedef alınmıştır. İran Kızılayı verilerine göre bugüne kadar 787 kişi hayatını kaybetmiştir. İran Eğitim Bakanlığı ise bu saldırılarda 170 öğrenci ve öğretmenin yaşamını yitirdiğini duyurmuştur. Saldırıların en ağır sivil bilançosu, Hürmüzgan eyaletinin Minab ilçesindeki kız ilkokulunu hedef alan

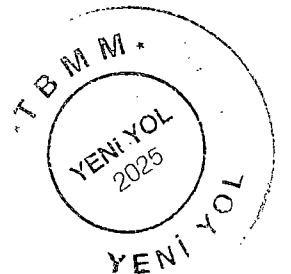
bombalamayla ortaya çıkmıştır. İran devlet televizyonu, bu tek saldırıda 153 öğrenci ve öğretmenin hayatını kaybettiğini bildirmiştir.

İran Dini Lideri Ayetullah Ali Hamaney'in konutunun da hedef alındığı ve İran Genelkurmay Başkanı, Savunma Bakanı ile birlikte Hamaney'in de hayatını kaybettiği açıklanmıştır. Söz konusu saldırılar, uluslararası insancıl hukuk çerçevesinde savaş suçu kapsamına giren sivil hedeflere yönelik kasıtlı eylemler olarak değerlendirilmesi gereken boyuta ulaşmıştır.

Saldırıların ardından İran Devrim Muhafızları Ordusu, İsrail şehirlerine ve bölgedeki ABD üslerine geniş çaplı füze ve insansız hava aracı saldırıları başlatmıştır. Katar'daki El-Udeyd ABD üssüne iki balistik füze isabet etmiş, Bahreyn ve BAE'deki ABD tesisleri de hedef alınmıştır. İran, bu saldırılarda 65 balistik füze ile 541 insansız hava aracı kullandığını bildirmiştir. Karşılıklı saldırı ve misillemeler artarak devam etmekte ve büyük bir savaş riski her geçen gün artmaktadır.

Türkiye'nin bu tablo karşısındaki riskleri, dolaylı olmakla birlikte son derece somuttur. Adana'daki İncirlik Üssü Türk egemenliği altında olmakla birlikte ABD Hava Kuvvetleri tarafından dönemsel olarak kullanılan kritik bir NATO tesisidir. Malatya'daki Kürecik Radar Üssü ise NATO füze kalkını kapsamında hizmet veren, İran'a ilişkin istihbarat sağladığı iddiası kamuoyunda sıklıkla tartışılan bir tesistir. Bu üslerin saldırı operasyonlarında kullanılması halinde Türkiye toprakları fiilen çatışmanın bir parçası haline gelebilecektir. Nitekim İran misillemelerinin Körfez ülkelerindeki ABD üslerini doğrudan hedef aldığı göz önüne alındığında, bu riskin teorik değil operasyonel düzeyde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bölgede son derece hızlı tırmanan çatışma ortamı, artık yerel bir kriz olmaktan çıkmış; Körfez, Doğu Akdeniz ve Güney Asya'yı içine alan küresel boyutlu bir tehdit hattına dönüşmüştür. İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırılarını sürdürmesi, Irak'ta ABD üslerinin hedef alınması ve İran'ın balistik füze kapasitesini bölge genelinde devreye sokması; topyekûn bir bölgesel savaşın eşiğinde bulunulduğuna işaret etmektedir. Küresel petrol fiyatlarında yaşanan sert yükseliş ve uluslararası hava trafiğindeki ciddi aksaklıklar bu tehdidin ekonomik boyutunu da belgelemektedir. Türk Hava Yolları başta olmak üzere Türk taşıyıcıların bölgeye yönelik 227'yi aşkın uçuşu iptal etmek zorunda kaldığı bilinmektedir.

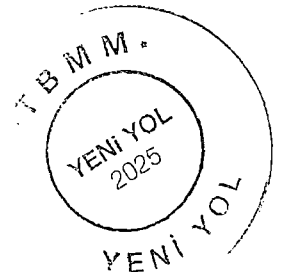
İsrail'in küstah söylemlerle Türkiye'yi açıkça hedef gösterdiği bu konjonktürde, pasif bir "bekle-gör" tutumu Türkiye'nin güvenlik çıkarlarıyla bağdaşmaz. Bunun yanı sıra Hindistan Başbakanı Modi'nin provokatif bir üslupla gerçekleştirdiği İsrail ziyareti sonrasında başlayan bu sürecin Pakistan-Afganistan hattına sıçrama riski de ciddiye alınması gereken bir boyut olarak öne çıkmaktadır.

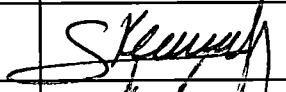
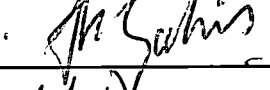

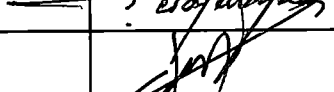
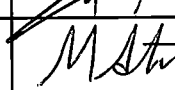
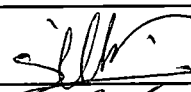

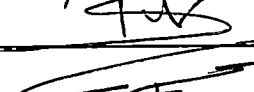

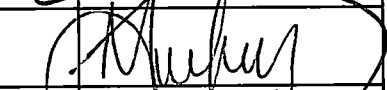
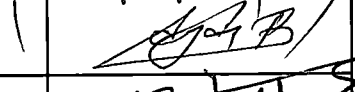

Türkiye, Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca uluslararası hukuka saygı ilkesiyle bağlıdır ve bölgesel barışın tesisinde belirleyici bir aktör olma sorumluluğunu üstlenmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin öncelikli olarak topraklarının söz konusu saldırılarda hiçbir şekilde kullanılmayacağını kamuoyuna açıklaması; İncirlik ve Kürecik üslerinin bu operasyonlardaki muhtemel işlevinin Meclis denetimine tabi kılınması ve NATO'nun 4. maddesi kapsamında istişari sürecin başlatılması zorunludur.

Türkiye'nin bölgesel sorumluluğu; Türkiye öncülüğünde İran'ın da dahil olduğu bir bölgesel kriz kontrol diplomasisi yürütülmesini, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın olağanüstü toplantıya çağrılmasını, BM ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşların barışçı bir pozisyon almaya zorlanmasını, müzakere zemininin yeniden canlandırılması için uluslararası alanda inisiyatif alınmasını ve Türkiye-Pakistan-Afganistan üçlü süreçlerinin ivedilikle devreye sokulmasını gerektirmektedir.

Bütçe ve dış politika üzerindeki anayasal denetim işlevi münhasıran TBMM'ye aittir. Türk topraklarında bulunan askeri tesislerin bu çatışmada nasıl bir rol üstlendiği ya da üstlenip üstlenmediği, Türkiye'nin taraf olmadığı bir savaşta ekonomik ve güvenlik maliyetlerinin nasıl yönetileceği ve hükümetin diplomatik tutumunun ulusal güvenlik çıkarlarıyla ne ölçüde örtüştüğü sorularının parlamento zemininde tartışılması, demokratik hesap verebilirliğin temel bir gereğidir. Milletın temsilcilerinin devlet adına tutum oluşturma ve yürütmeyi denetleme işlevi, tam da böyle kriz anlarında anlam kazanmaktadır.

Tüm bu nedenlerle; ABD ve İsrail'in İran'a yönelik başlattığı ortak saldırıların uluslararası hukuk ve insancıl hukuk açısından değerlendirilmesi, Türkiye topraklarında bulunan askeri tesislerin bu çatışmadaki konumunun ve Türkiye güvenliğine yönelik risklerinin açıklığa kavuşturulması, bölgesel savaş tehlikesine karşı atılması gereken acil diplomatik adımların Meclis gündemine taşınması ve yürütmenin dış politika tutumunun Anayasa'nın 90'ıncı maddesi çerçevesinde parlamenter denetime açılması amacıyla Genel Görüşme açılması zorunluluk arz etmektedir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	